Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 19. novembra 2020 [1]

Vec C-504/19

Banco de Portugal,
Fondo de Resolución,
Novo Banco SA
proti
VR

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Bankový dohľad – Reorganizácia a likvidácia úverových inštitúcií – Smernica 2001/24/ES – Reorganizačné opatrenie orgánu domovského členského štátu úverovej inštitúcie – Prevod práv, aktív alebo záväzkov na preklenovaciu inštitúciu – Spätné prevedenie na úverovú inštitúciu, ktorej krízová situácia sa rieši – Článok 3 ods. 2 – Účinok reorganizačného opatrenia v iných členských štátoch – Článok 32 – Účinky reorganizačného opatrenia na prebiehajúci právny spor – Charta základných práv Európskej únie – Článok 47 – Účinnosť právnej ochrany – Zásady právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery – Smernica 2014/59/EÚ – Časová pôsobnosť“

I. Úvod

1. Ak banka musí oznámiť insolventnosť, jej kritické funkcie za určitých okolností nemožno zachovať. Keďže to môže mať ďalekosiahle následky tak pre vkladateľov, ako aj pre reálnu ekonomiku, je v celohospodárskom záujme vyhnúť sa insolventnosti bánk a namiesto toho prijať reorganizačné alebo nariadené opatrenia na riešenie krízových situácií. [2]

2. Hoci mnohé banky sú súčasťou cezhraničnej skupiny podnikov, v tejto súvislosti do prijatia smernice 2014/59 (ďalej len „BRRD“) [3] neexistoval jednotný súbor nástrojov pre vnútroštátne orgány dohľadu. Právo Únie sa z tohto hľadiska obmedzilo skôr na ustanovenia smernice 2001/24 [4], podľa ktorých reorganizačné opatrenia a opatrenia na likvidáciu stanovené vo vnútroštátnom práve členských štátov treba v iných členských štátoch v zásade uznať bez akýchkoľvek ďalších formálnych požiadaviek.

3. Nástrojom reorganizácie a nariadeného riešenia krízovej situácie bánk, ktorý pozná tak portugalské právo, ako aj teraz BRRD, je zriadenie takzvanej preklenovacej banky. Na tú sa prevedú všetky zdravé operačné jednotky banky, ktorá sa ocitla v ťažkostiach, v záujme stabilizovať doterajšie operácie tejto banky a chrániť majiteľov vkladov. V zostávajúcej „Bad Bank“ sa potom nariadi riešenie krízy.

1 Jazyk prednesu: nemčina.

2 Pozri *fact sheet* Komisie z 15. apríla 2014 k takzvanému *Bank Recovery a Resolution Directive*, ďalej len „BRRD“ (pozri odkaz v poznámke pod čiarou 3), MEMO/14/297.

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 190).

4 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES zo 4. apríla 2001 o reorganizácii a likvidácii úverových inštitúcií (Ú. v. ES L 125, 2001, s. 15; Mim. vyd. 06/004, s. 15).

4. Kontextom konania vo veci samej bola hroziaca insolventnosť voľakedy druhej najväčšej portugalskej banky Banco Espírito Santo (ďalej len „BES“) v roku 2014. V dôsledku nej portugalská centrálna banka a vtedajší orgán dohľadu Banco de Portugal (Národná banka Portugalska) zriadila preklenovaciu inštitúciu s názvom Novo Banco a previedla na ňu v roku 2014 všetky zdravé operačné jednotky BES. Takzvané toxické záväzky boli ponechané v majetku BES a jej dcérskych spoločností, čím sa stali takzvanými „Bad Bank“.

5. Žalobkyňa v konaní vo veci samej (ďalej len „žalobkyňa“) bola pôvodne investorkou do španielskej dcérskej spoločnosti BES. Vo zmluvných vzťahoch však od augusta 2014 pokračovala španielska Novo Banco. Po tom, keď žalobkyňa podala žalobu o neplatnosť dotknutej zmluvy proti španielskej Novo Banco vo veci nesprávneho poradenstva pri vykonávaní jej investície, Národná banka Portugalska rozhodla, aby sa určité záväzky – medzi nimi aj zodpovednosť BES v súvislosti s uzavretím investičnej zmluvy žalobkyne – so spätným účinkom opäť previedli späť na BES.

6. Jadrom prejednávaného návrhu na začatie prejudiciálneho konania je preto teraz otázka, či toto rozhodnutie podľa smernice 2001/24 majú uznať španielske súdy automaticky, ak to vedie k zamietnutiu žaloby žalobkyne proti španielskej Novo Banco. Podľa vnútroštátneho Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) by totiž takýto záver mohol porušovať zásady účinnej právnej ochrany a právnej istoty. Kameň úrazu tohto prípadu spočíva v tom, že vnútroštátny súd týmto spôsobom nepriamo spochybňuje platnosť povinnosti bezpodmienečného uznania opatrení na riešenie krízových situácií podľa smernice 2001/24.

II. Právny rámec

A. Smernica 2001/24

7. Odôvodnenia 6, 23 a 30 smernice 2001/24 znejú takto:

„(6) Správne alebo súdne orgány domovského členského štátu musia mať výhradnú právomoc rozhodovať o reorganizačných opatreniach ustanovených v zákonoch toho členského štátu a o postupoch platných v ňom a právomoc vykonať ich. Z dôvodu náročnosti harmonizácie zákonov a postupov členských štátov je potrebné zaviesť v členských štátoch vzájomné uznávanie nimi prijatých opatrení na obnovenie prosperity úverových inštitúcií, na činnosť ktorých dali oprávnenie.

…

(23) Hoci je dôležité dodržiavať princíp, aby zákony domovského členského štátu určovali všetky účinky reorganizačných opatrení alebo likvidácie, procedurálne, ako aj vecné, je tiež dôležité mať na pamäti, že tieto účinky môžu byť v rozpore s predpismi, ktoré sú zvyčajne platné v spojitosti s ekonomickou a finančnou činnosťou príslušnej úverovej inštitúcie a jej pobočiek v iných členských štátoch. V niektorých prípadoch odkaz na zákony iného členského štátu predstavuje nevyhnutnú výhradu princípu, že sa majú uplatniť zákony domovského členského štátu.

…

(30) Účinky reorganizačných opatrení alebo likvidácie na neuzatvorené súdne spory sa riadia zákonmi členského štátu, v ktorom sa vedie súdny spor, na základe výnimky z uplatňovania lex concursus. Účinky týchto opatrení a konania na jednotlivé opatrenia na vynútenie vyplývajúce z týchto súdnych sporov sa riadia právnymi predpismi domovského členského štátu v súlade so všeobecným pravidlom ustanoveným v tejto smernici.“

8. Článok 2 smernice 2001/24 definuje pojem „reorganizačné opatrenie“ ako opatrenie, ktoré je určené „na zachovanie alebo obnovenie finančnej situácie úverovej inštitúcie alebo investičnej spoločnosti… alebo ktoré by mohli mať vplyv na predtým jestvujúce práva tretích osôb vrátane opatrení spojených s možnosťou zastavenia platieb, zastavenia donucovacích opatrení alebo zníženia pohľadávok, tieto opatrenia zahŕňajú uplatnenie nástrojov riešenia krízových situácií a výkon právomocí riešiť krízové situácie stanovené v smernici 2014/59“.

9. Článok 3 smernice 2001/24 s názvom „Prijatie reorganizačných opatrení – príslušné právo“ stanovuje:

„1. Správne alebo súdne orgány domovského členského štátu sú oprávnené samostatne rozhodnúť o vykonaní jedného alebo viacerých reorganizačných opatrení v úverovej inštitúcii vrátane pobočiek zriadených v iných členských štátoch.

2. Reorganizačné opatrenia sa uplatňujú v súlade so zákonmi, inými právnymi predpismi a postupmi platnými v domovskom členskom štáte, ak nie je v tejto smernici ustanovené inak.

Tieto opatrenia sú [plne] účinné v súlade s právnymi predpismi tohto členského štátu v celom spoločenstve bez akýchkoľvek ďalších formálnych požiadaviek aj vo vzťahu k tretím osobám v iných členských štátoch, aj keď predpisy hostiteľského členského štátu vzťahujúce sa na ne neustanovujú takéto opatrenia, alebo ich realizáciu viažu na podmienky, ktoré nie sú splnené.

Reorganizačné opatrenia sú platné v celom spoločenstve, keď nadobudnú účinnosť v členskom štáte, v ktorom boli prijaté.“

10. Článok 6 ods. 1 až 3 smernice 2001/24 upravuje povinnosť uverejniť rozhodnutia o reorganizačných opatreniach, ktorými by mohli byť dotknuté práva tretích osôb v hostiteľskom štáte a ktoré sú napadnuteľné v domovskom členskom štáte, v *Úradnom vestníku Európskej únie*. Odseky 4 a 5 tohto ustanovenia znejú:

„4. Výťah z rozhodnutia určený na uverejnenie musí obsahovať v úradnom jazyku alebo jazykoch príslušného členského štátu najmä účel a právny základ prijatého rozhodnutia, lehoty pre podanie opravného prostriedku, konkrétne a jasne pochopiteľné uvedenie dátumu uplynutia lehôt a úplnú adresu orgánov alebo súdu príslušného konať o opravnom prostriedku.

5. Reorganizačné opatrenia platia bez ohľadu na opatrenia ustanovené v odsekoch 1 až 3 a sú plne účinné voči veriteľom, pokiaľ správne alebo súdne orgány domovského členského štátu, alebo zákony tohto štátu, ktorými sa tieto opatrenia riadia, neustanovujú inak.“

11. Článok 32 smernice 2001/24 naproti tomu stanovuje:

„Účinky reorganizačných opatrení alebo likvidácie na neukončené súdne spory týkajúce sa aktíva alebo práva, ktorého bol[a] úverová inštitúcia pozbaven[á], sa spravujú výhradne zákonmi členského štátu, v ktorom sa súdny spor rieši.“

B. Smernica 2014/59 (BRRD)

12. Odôvodnenia 4, 5 a 59 BRRD v relevantných častiach znejú:

„(4) V súčasnosti na úrovni Únie neexistuje harmonizácia konaní zameraných na riešenie krízových situácií inštitúcií. Niektoré členské štáty používajú v prípade inštitúcii rovnaké konania, ktoré uplatňujú aj na iné podniky, ktoré sú v platobnej neschopnosti, a ktoré boli v určitých prípadoch upravené pre inštitúcie. Medzi zákonmi, nariadeniami a administratívnymi ustanoveniami,

ktorými sa členské štáty v prípade platobnej neschopnosti inštitúcií riadia, existujú podstatné a procesné rozdiely. Okrem toho finančná kríza odhalila skutočnosť, že všeobecné konkurzné konania podnikov nemusia byť vždy vhodné pre inštitúcie, pretože nemusia vždy zabezpečiť dostatočne rýchlu intervenciu, kontinuitu zásadných funkcií inštitúcií ani zachovanie finančnej stability.

(5) Preto je potrebný režim, ktorý poskytne orgánom dôveryhodný súbor nástrojov na dostatočne včasnú a rýchlu intervenciu do nezdravej alebo zlyhávajúcej inštitúcie tak, aby sa zabezpečila kontinuita zásadných finančných a ekonomických funkcií inštitúcie, pričom by sa minimalizoval vplyv zlyhania inštitúcie na hospodársky a finančný systém. Tento systém by mal zabezpečiť, aby akcionári niesli straty ako prví a aby veritelia niesli straty po akcionároch

…

(59) Nástroje riešenia krízových situácií by mali zahŕňať odpredaj obchodnej činnosti alebo akcií inštitúcie, ktorej krízová situácia sa rieši, zriadenie preklenovacej inštitúcie, oddelenie rentabilných aktív zlyhávajúcej inštitúcie od jej aktív so zníženou hodnotou alebo nerentabilných aktív a záchrana akcionárov a veriteľov pomocou vnútorných zdrojov zlyhávajúcej inštitúcie.“

13. Článok 40 BRRD upravuje „nástroj preklenovacej inštitúcie“:

„1. S cieľom uplatniť nástroj preklenovacej inštitúcie a so zreteľom na potrebu zachovať v preklenovacej inštitúcii kritické funkcie členské štáty zabezpečia, aby orgány pre riešenie krízových situácií mali právomoc previesť na preklenovaciu inštitúciu:

a) akcie alebo iné nástroje vlastníctva vydané jednou alebo viacerými inštitúciami, ktorých krízová situácia sa rieši;

b) všetky alebo niektoré aktíva, práva alebo záväzky jednej alebo viacerých inštitúcií, ktorých krízová situácia sa rieši.

S výhradou článku 85 sa prevod uvedený v prvom pododseku môže uskutočniť bez získania súhlasu akcionárov inštitúcií, ktorých krízová situácia sa rieši, alebo akejkoľvek tretej strany, ktorá nie je príslušnou preklenovacou inštitúciou, a bez toho, aby sa splnili akékoľvek procesné požiadavky podľa práva obchodných spoločností alebo práva cenných papierov.

…

7. Orgány pre riešenie krízových situácií môžu previesť akcie alebo iné nástroje vlastníctva alebo aktíva, práva alebo záväzky späť z preklenovacej inštitúcie v prípade, že nastala jedna z týchto okolností:

a) možnosť, že konkrétne akcie alebo iné nástroje vlastníctva, aktíva, práva alebo záväzky by sa mohli previesť späť, je výslovne uvedená v nástroji, prostredníctvom ktorého sa prevod uskutočnil;

b) konkrétne akcie alebo iné nástroje vlastníctva, aktíva, práva alebo záväzky v skutočnosti nepatria do tried akcií alebo iných nástrojov vlastníctva, aktív, práv alebo záväzkov bližšie určených v nástroji, prostredníctvom ktorého sa prevod uskutočnil, ani nespĺňajú podmienky týkajúce sa prevodu akcií alebo iných nástrojov vlastníctva, aktív, práv alebo záväzkov.

Takýto spätný prevod sa môže uskutočniť v rámci akejkoľvek lehoty a spĺňa všetky ostatné podmienky uvedené v danom nástroji na relevantný účel.

8. Prevody medzi inštitúciou, ktorej krízová situácia sa rieši, alebo pôvodnými vlastníkmi akcií alebo iných nástrojov vlastníctva na jednej strane a preklenovacou inštitúciou na strane druhej podliehajú ochranným opatreniam uvedeným v hlave IV kapitole VII. …“

14. Ochranné opatrenia podľa hlavy IV kapitoly VII zahŕňajú články 73 až 80 BRRD.

15. Článok 83 BRRD s názvom „Procesné povinnosti orgánov pre riešenie krízových situácií“ stanovuje:

„…

2. Orgán pre riešenie krízových situácií oznámi opatrenie na riešenie krízových situácií inštitúcii, ktorej krízová situácia sa rieši, a týmto orgánom, ak sú rôzne:

a) príslušnému orgánu pre inštitúciu, ktorej krízová situácia sa rieši;

b) príslušnému orgánu pre ktorúkoľvek pobočku inštitúcie, ktorej krízová situácia sa rieši;

…

4. Orgán pre riešenie krízových situácií zverejní alebo zaistí zverejnenie kópie príkazu alebo nástroja, ktorými sa opatrenie na riešenie krízovej situácie prijíma, alebo oznámenia, v ktorom sú zhrnuté účinky opatrenia na riešenie krízovej situácie, najmä účinky na retailových klientov a prípadne podmienky a doba pozastavenia alebo obmedzenia podľa článkov 69, 70 a 71, a to týmito prostriedkami:

a) na svojej oficiálnej webovej stránke,…

c) na webovej stránke inštitúcie, ktorej krízová situácia sa rieši;…“

16. Článok 131 BRRD stanovuje, že táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jej uverejnení v Úradnom vestníku 12. júna 2014. Podľa článku 130 BRRD členské štáty do 31. decembra 2014 prijmú a zverejnia zákony, iné právne predpisy a administratívne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou a uplatňujú tieto opatrenia od 1. januára 2015.

III. Skutkový stav a konanie vo veci samej

17. Žalobkyňa v konaní vo veci samej uzatvorila 10. januára 2008 v pobočke Banco Espirito Santo, S.A. Sucursal en España (ďalej len „BES Španielsko“) v Bilbao zmluvu na nákup prioritných akcií subjektu Kaupthing Bank [5], za ktoré zaplatila sumu 166 021 eur.

18. Vzhľadom na závažnú krízu, ktorá sa dotkla BES, Národná banka Portugalska z pozície orgánu dohľadu prijala rozhodnutím z 3. augusta 2014, ktoré bolo zmenené iným rozhodnutím z 11. augusta 2014 (ďalej len „rozhodnutie z augusta 2014“) režim riešenia krízy BES. Na tieto účely bola uvedeným rozhodnutím zriadená preklenovacia banka Novo Banco, S.A. (ďalej len „Novo Banco“). Na tú sa čiastočne previedla obchodná činnosť BES prevedením aktív, pasív a nemajetkových zložiek uvedených v prílohe 2 toho istého rozhodnutia. Prevod sa netýkal „akýchkoľvek zodpovedností alebo nepredvídaných udalostí, najmä tých, ktoré vyplývajú z podvodu alebo porušenia regulačných, trestnoprávnych alebo správnych ustanovení alebo rozhodnutí“.

5 Kaupthing Bank bola v minulosti najväčšou islandskou bankou a v dôsledku finančnej krízy bola 9. októbra 2008 presunutá pod štátny dohľad. Dňa 31. októbra 2008 islandský orgán dohľadu konštatoval, že Kaupthing Bank je insolventná.

19. Z BES Španielsko sa následne stala pobočka Novo Banco v Španielsku. Táto pobočka si zachovala svoj obchodný vzťah so žalobkyňou, najmä v súvislosti s vkladom a správou cenných papierov, za čo dostávala zmluvne stanovenú províziu.

20. Dňa 4. februára 2015 žalobkyňa podala žalobu proti Novo Banco Španielsko. Navrhovala vyhlásenie neplatnosti zadania objednávky na nákup prioritných akcií Kaupthing Bank z dôvodu nedostatku súhlasu a uloženie povinnosti Novo Banco vrátiť jej kúpnu cenu 166 021 eur. Subsidiárne navrhovala zrušiť uvedenú zmluvu z dôvodu nesplnenia, zo strany BES, povinností týkajúcich sa náležitej starostlivosti, spravodlivého zaobchádzania a poskytnutia informácií, a uložiť Novo Banco povinnosť zaplatiť náhradu škody v tej istej sume. Novo Banco Španielsko namietala, že nie je pasívne legitimovaná, keďže požadovaná zodpovednosť predstavovala záväzok, ktorý na ňu nebol prevedený na základe rozhodnutia Národnej banky Portugalska z augusta 2014.

21. Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (Súd prvého stupňa Vitoria, Španielsko) rozsudkom z 15. októbra 2015 žalobe vyhovel z dôvodu, že sporná zodpovednosť bola podľa neho prevedená. Domnieval sa, že existoval nedostatok súhlasu, keďže žalobkyňa, ktorá mala v čase uzatvorenia zmluvy 68 rokov a ktorej chýbali informácie v oblasti financií, nebola dostatočne informovaná zo strany BES o povahe a rizikách zakúpených prioritných akcií. Vyhlásil preto zmluvu za neplatnú a uložil Novo Banco Španielsko povinnosť zaplatiť žalobkyni plnú kúpnu cenu.

22. V odvolacom konaní Novo Banco Španielsko predložila dve rozhodnutia prijaté Národnou bankou Portugalska z 29. decembra 2015 (ďalej len „rozhodnutia z decembra 2015“), podľa ktorých tieto zodpovednosti neboli prevedené na Novo Banco:

„Akékoľvek záväzky, záruky, zodpovednosti alebo nepredvídané udalosti týkajúce sa uvedenia na trh, finančného sprostredkovania, obstarávania a distribúcie finančných nástrojov vydaných akýmkoľvek subjektom…“

23. V uvedených rozhodnutiach sa rovnako uvádzalo, že záväzky BES, ktoré neboli prevedené na Novo Banco, predstavovali najmä „všetky náhrady škody súvisiace s porušením zmlúv… uzatvorených pred 3. augustom 2014“ a „všetky náhrady škody a úvery vyplývajúce zo zrušenia operácií uskutočnených BES ako poskytovateľom finančných a investičných služieb“, ako aj „akákoľvek zodpovednosť, ktorá sa vzťahuje na akýkoľvek z postupov opísaných v prílohe I“. Príloha I odkazuje na niekoľko súdnych konaní, ktoré prebiehali v rôznych štátoch, vrátane súdneho konania začatého na návrh žalobkyne v Španielsku. Rozhodnutie z decembra 2015 napokon uvádza:

„Pokiaľ akékoľvek aktívum, pasívum alebo nemajetková zložka,… ktoré mali zostať v majetkovej oblasti BES, v skutočnosti boli prevedené na Novo Banco, tieto aktíva, pasíva alebo nemajetkové zložky sa znova prevedú z Novo Banco na BES s účinnosťou od 3. augusta 2014.“

24. Odvolanie, ktoré Novo Banco Španielsko zakladala na nedostatku pasívnej legitimácie, odvolací súd zamietol, pričom potvrdil rozsudok vydaný v konaní na prvom stupni v celom rozsahu. Novo Banco Španielsko podala proti tomuto rozsudku mimoriadny opravný prostriedok pre porušenie procesných predpisov a kasačný opravný prostriedok na vnútroštátny súd.

IV. Rozhodnutie o začatí prejudiciálneho konania a konanie pred Súdnym dvorom

25. Rozhodnutím z 25. júna 2019, ktoré bolo kancelárii Súdneho dvora doručené 2. júla 2019, Tribunal Supremo (Najvyšší súd) rozhodol, že konanie sa prerušuje a Súdnemu dvoru sa predkladá návrh na začatie prejudiciálneho konania o tejto otázke:

Je zlučiteľný so základným právom na účinný prostriedok nápravy uvedeným v článku 47 Charty základných práv EÚ, so zásadou právneho štátu uvedenou v článku 2 Zmluvy o Európskej únii a so všeobecnou zásadou právnej istoty, taký výklad článku 3 ods. 2 smernice 2001/24, ktorý vedie k uznaniu účinkov rozhodnutia príslušného správneho orgánu štátu pôvodu v súdnych konaniach prebiehajúcich v iných členských štátoch, bez akýchkoľvek ďalších formálnych požiadaviek, ktorého cieľom je so spätnou účinnosťou zmeniť právny rámec existujúci v čase, keď sa začal súdny spor, a ktoré má za následok zbavenie účinku súdnych rozhodnutí, ktoré nie sú v súlade s ustanoveniami tohto nového rozhodnutia?

26. Písomné pripomienky k tejto otázke podali Národná banka Portugalska a Fondo de Resolución (Fond na riešenie krízových situácií), Novo Banco, Portugalská republika, Talianska republika, Španielske kráľovstvo, ako aj Európska komisia, Rada Európskej únie a Európsky parlament. Okrem Talianskej republiky sa tieto isté subjekty aj zúčastnili na pojednávaní 30. septembra 2020.

V. Právne posúdenie

A. Úvodné poznámky

27. Podľa Národnej banky Portugalska, Novo Banco, ako aj podľa portugalskej vlády zodpovednosť uplatňovaná žalobkyňou v konaní vo veci samej nikdy neprešla na Novo Banco. Záväzky BES vyplývajúce „z podvodu alebo porušenia regulačných, trestnoprávnych alebo správnych ustanovení alebo rozhodnutí“ totiž podľa prílohy 2 rozhodnutia z augusta 2014 neboli prevedené na Novo Banco. Otázka spätného prevedenia na BES rozhodnutím z decembra 2015, resp. jeho účinkov na prebiehajúci právny spor, preto vôbec nevzniká.

28. V tejto súvislosti stačí poukázať na to, že otázka či zodpovednosť uplatňovaná žalobkyňou v konaní vo veci samej predstavuje záväzok vyplývajúci „z podvodu alebo porušenia regulačných, trestnoprávnych alebo správnych ustanovení alebo rozhodnutí“, vyžaduje právne posúdenie, ktoré v súlade s rozdelením úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom v rámci konania o prejudiciálnej otázke prináleží iba vnútroštátnemu súdu. Ten totiž podľa ustálenej judikatúry vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť právny a skutkový rámec, pričom Súdnemu dvoru neprináleží preverovať jeho správnosť. [6]

29. Na účely odpovede na prejudiciálnu otázku preto treba v súlade s úvahami Tribunal Supremo (Najvyšší súd) vychádzať z toho, že zodpovednosť za nesprávne „investičné poradenstvo“ poskytnuté žalobkyni prešla rozhodnutím Národnej banky Portugalska z augusta 2014 na Novo Banco. Až ďalším rozhodnutím Národnej banky Portugalska z decembra 2015 – a teda po podaní žaloby vo februári 2015 a po vydaní prvostupňového rozsudku v októbri 2015 – bola prevedená späť na BES Španielsko, a to so spätným účinkom k 3. augustu 2014.

6 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. októbra 2010, Rosenbladt (C-45/09, EU:C:2010:601, bod 33); z 31. januára 2017, Lounani (C-573/14, EU:C:2017:71, bod 56), a z 13. júna 2018, Deutscher Naturschutzring (C-683/16, EU:C:2018:433, bod 29).

30. Tribunal Supremo (Najvyšší súd) sa domnieva, že prostredníctvom povinnosti v zásade uznať tento hmotnoprávny právny stav stanovený článkom 3 ods. 2 smernice 2001/24 je konfrontovaný problematikou právnej ochrany a právnej istoty. Za týchto okolností by totiž musel zrušiť rozsudky nižšieho stupňa a odvolanie zamietnuť, hoci pri prijatí týchto rozsudkov – v každom prípade vychádzajúc zo vtedajšieho právneho stavu – nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu.

31. Jeho prejudiciálna otázka v tejto súvislosti nepochybne predpokladá, že v prejednávanej veci sa uplatní zásada podľa článku 3 ods. 2 smernice 2001/24, podľa ktorej reorganizačné opatrenia sú plne účinné v súlade s právnymi predpismi tohto členského štátu „v cel[ej] [Únii] bez akýchkoľvek ďalších formálnych požiadaviek…, aj keď predpisy hostiteľského členského štátu vzťahujúce sa na ne neustanovujú takéto opatrenia, alebo ich realizáciu viažu na podmienky, ktoré nie sú splnené“. Inými slovami opísaná problematická situácia by nevznikla, na čo poukázali takmer všetci účastníci v konaní pred Súdnym dvorom, ak by vnútroštátny súd v konkrétnom prípade vôbec nemusel uznať spätné prevedenie zodpovednosti na BES.

32. K tomuto záveru by bolo možné dospieť podľa španielskej a talianskej vlády, ako aj Komisie, Rady a Parlamentu tým, že v konaní vo veci samej sa uplatní článok 32 smernice 2001/24. Podľa tohto ustanovenia „účinky reorganizačných opatrení alebo likvidácie na neukončené súdne spory týkajúce sa aktíva alebo práva, ktorého bol[a] úverová inštitúcia pozbaven[á], sa spravujú výhradne zákonmi členského štátu, v ktorom sa súdny spor rieši“.

33. V prvom rade preto treba preskúmať, či je článok 32 smernice 2001/24 v prejednávanom právnom spore uplatniteľný a či jeho uplatnenie skutočne vedie k tomu, že rozhodnutie Národnej banky Portugalska z decembra 2015 nemá na konanie vo veci samej žiadny vplyv (k tomu pozri časť B.). Ak na to treba odpovedať záporne, potom treba vysvetliť, či vnútroštátny súd uznanie rozhodnutia môže podmieniť tým, že toto rozhodnutie rešpektuje princípy právnej istoty a účinnej právnej ochrany (k tomu pozri časť C.). Napokon treba preskúmať, či uznanie rozhodnutia samo osebe za zvláštnych okolností konania vo veci samej vedie k porušeniu týchto princípov (k tomu pozri časť D.).

B. Uplatniteľnosť a možné právne následky článku 32 smernice 2001/24 v konaní vo veci samej

34. Je pravda, že znaky skutkovej podstaty článku 32 smernice 2001/24 sú splnené. Uplatnenie tohto ustanovenia však nevedie k záveru, že spätné prevedenie zodpovednosti na BES nemá žiadny vplyv na konanie vo veci samej. To je pravdepodobne dôvod, prečo Tribunal Supremo (Najvyšší súd) výslovne nezahrnul toto ustanovenie do svojej prejudiciálnej otázky.

1. Uplatniteľnosť článku 32 smernice 2001/24 v konaní vo veci samej

35. Jednotlivé znaky skutkovej podstaty článku 32 smernice 2001/24 sú v prejednávanej veci naplnené.

36. Spätné prevedenie zodpovednosti na BES je preto po prvé „reorganizačným opatrením“ v zmysle článku 2 smernice 2001/24, keďže sa ním má obnoviť, resp. zabezpečiť finančná situácia BES v rozsahu, v akom sa má zaručiť riadne fungovanie preklenovacej inštitúcie.

37. Preklenovacia inštitúcia by práve nemala znášať straty a škody banky, ktorá sa ocitla v kríze, ale predovšetkým zaručiť ochranu vkladateľov.[7] Skutočnosť, že spätné prevedenie zodpovednosti koncepčne predstavuje reorganizačné opatrenie, potvrdzuje článok 40 BRRD, ktorý vo svojom odseku 1 písm. b) a odseku 7 výslovne stanovuje, že prevod všetkých „aktív, práv alebo záväzkov“, ako

7 Podielové vklady, akými sú vklady žalobkyne, mimochodom nespadajú pod ochranu vkladov, keďže tá zahŕňa iba kreditný zostatok na účte, pozri článok 2 ods. 1 bod 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/49/EÚ zo 16. apríla 2014 o systémoch ochrany vkladov (Ú. v. EÚ L 173, 2014, s. 149).

aj ich spätné prevedenie môže byť súčasťou opatrenia na riešenie krízových situácií „zriadenie preklenovacej inštitúcie“. Článok 2 smernice 2001/24 zasa stanovuje, že všetky opatrenia na riešenie krízových situácií sa majú v zmysle BRRD považovať za reorganizačné opatrenia v zmysle smernice 2001/24.

38. Po druhé opatrenie sa týka „aktíva alebo práva, ktorého bola úverová inštitúcia pozbavená“. Tento znak skutkovej podstaty, ktorý je podľa svojho znenia v mnohých jazykových verziách smernice beztak pomerne široko koncipovaný,[8] musí v konečnom dôsledku zahŕňať všetky možné predmety reorganizačných opatrení, ktoré by potenciálne mohli byť predmetom právneho sporu. Predovšetkým musí zahŕňať aj (pred)zmluvné alebo deliktuálne nároky úverovej inštitúcie, ktorej krízová situácia sa rieši, resp. takéto nároky voči úverovej inštitúcii, keďže práve tie môžu byť predmetom prevodu na iné inštitúcie.[9] Hneď ako sa však počas prebiehajúceho právneho sporu zmení majiteľ práva, nároku, záväzku alebo iného aktíva, právna úprava článku 32 smernice 2001/24 je potrebná.[10]

39. Po tretie konanie vo veci samej sa má považovať za „neukončený súdny spor“ v zmysle tohto ustanovenia, keďže pod tento pojem spadá každé konanie vo veci samej, ktoré v čase sporného opatrenia už prebiehalo.[11] V tejto súvislosti treba vychádzať iba z názoru Tribunal Supremo (Najvyšší súd), podľa ktorého rozhodnutím Národnej banky Portugalska v decembri 2015 – teda v čase, keď spor vo veci samej nepochybne prebiehal –, bol zmenený právny stav so spätnou účinnosťou. Skutočnosť, že už bol vydaný prvostupňový rozsudok, nevylučuje, že spor prebiehal, pokiaľ konanie nebolo právoplatne ukončené.

40. Článok 32 smernice 2001/24 však nestanovuje, že v prípade naplnenia jeho znakov skutkovej podstaty, teda najmä keď sa v členskom štáte rieši právny spor, zahraničné reorganizačné opatrenie v tomto členskom štáte samo osebe nemá účinky alebo ho nemožno uznať. Toto ustanovenie skôr stanovuje, že účinky reorganizačného opatrenia na prebiehajúci právny spor sa riadia výlučne podľa práva členského štátu, v ktorom sa tento spor rieši.

41. V konaní vo veci samej by sa tak dospelo k záveru, že spätné prevedenie záväzkov na BES je irelevantné len za dvoch dodatočných podmienok: Po prvé odkaz na španielske právo v článku 32 smernice 2001/24 by sa musel chápať v tom zmysle, že otázka, či opatrenie má v tejto súvislosti vôbec účinky, čiže posúdenie jeho platnosti na účely právneho sporu, sa riadi podľa práva hostiteľského členského štátu. Po druhé spätné prevedenie by muselo byť podľa španielskeho práva neplatné.[12]

42. Zastávam však názor, že odkaz v článku 32 smernice 2001/24 na právo hostiteľského členského štátu sa obmedzuje výlučne na procesné účinky reorganizačného opatrenia na prebiehajúci právny spor,[13] a preto sa nemôže týkať hmotnoprávnych účinkov spätného prevedenia.

2. O dosahu odkazu na „zákon[y] členského štátu, v ktorom sa súdny spor rieši“ v článku 32 smernice 2001/24

43. Na prvý pohľad by sa bolo možné domnievať, že „účinky na súdny spor“ zahŕňajú aj jeho hmotnoprávny výsledok. Najmä legislatívny kontext a ciele článku 32 smernice 2001/24 však svedčia o tom, že toto ustanovenie sa tak nemá chápať.

8 Nemecký pojem *Vermögensgegenstand* možno rovnako ako anglický výraz *assets* alebo napríklad poľský výraz *aktyw[a]* zahŕňať akúkoľvek majetkovoprávnu položku.

9 Napríklad preklenovacia inštitúcia alebo iná úverová inštitúcia, ktorá prevzatím nadobudne určité obchodné operácie úverovej inštitúcie, ktorá sa ocitla v kríze.

10 K tomu ihneď pozri bod 43 a nasl. nižšie.

11 Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 54).

12 V každom prípade sa zdá, že vnútroštátny súd z toho nepriamo vychádza.

13 Pozri aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci LBI (C-85/12, EU:C:2013:352, bod 86 a nasl.).

44. Po prvé, na rozdiel od názoru niektorých účastníkov konania, toto ustanovenie sa nezakladá na myšlienke, že výsledok už prebiehajúceho právneho sporu nemôžu ovplyvniť neskoršie udalosti z dôvodu právnej istoty. Po prvé nemožno predpokladať, že zohľadnenie skutočností, ktoré nastali po začatí právneho sporu, vedú vo všeobecnosti k porušeniu zásady právnej istoty. Po druhé článok 32 smernice 2001/24 by potom musel jednoducho stanovovať, že zahraničné reorganizačné opatrenie nemá žiadny vplyv na prebiehajúci právny spor, čiže nie je ním dotknutý. O takýto prípad však nejde. Toto ustanovenie skôr stanovuje, že účinky na právny spor na riadia právom hostiteľského členského štátu. Dotknuté reorganizačné opatrenie však môže byť zákonné aj podľa práva tohto hostiteľského štátu. V takom prípade by sa výsledok už prebiehajúceho právneho sporu za určitých okolností zmenil v dôsledku neskoršej udalosti aj napriek uplatneniu článku 32.

45. Inými slovami článok 32 smernice 2001/24 ani pri širokom výklade už len podľa svojho znenia nevedie k automatickému „privilegovaniu“ veriteľov, ktorí už začali právny spor. V smernici 2001/24 ani inak nič nenasvedčuje v prospech predpokladu, že takíto veritelia majú byť privilegovaní.

46. Po druhé nie je zjavné, prečo práve prebiehajúce súdne konanie by malo odôvodňovať posúdenie *všetkých* účinkov reorganizačného opatrenia podľa práva hostiteľského členského štátu. Takéto chápanie článku 32 by predstavovalo mimoriadne rozsiahle prelomenie základnej zásady smernice 2001/24, podľa ktorej sa všetky účinky reorganizačného opatrenia alebo opatrenia na likvidáciu riadia podľa *lex concursus*, a preto nie je v súlade so systematikou smernice. [14]

47. V záujme porovnania treba odkázať na ustanovenia článkov 20 až 27 smernice 2001/24. Aj tieto ustanovenia obsahujú výnimky zo zásady uplatnenia *lex concursus*. Jednoznačne však stanovujú, ktoré hmotnoprávne právne stavy nie sú dotknuté reorganizačnými opatreniami. Tieto ustanovenia nestanovujú, že všetky hmotnoprávne účinky reorganizačného opatrenia sa majú posudzovať podľa právnych predpisov hostiteľského členského štátu, keď sa toto opatrenie týka niektorého z tam uvedených právnych inštitútov.

48. Článok 32 smernice 2001/24 sa preto má chápať v tom zmysle, že právom hostiteľského členského štátu sa riadia iba procesné účinky, nie však platnosť opatrenia na účely konania ako taká. Platí to najmä vzhľadom na okolnosť, že smernica 2001/24, a najmä jej článok 32 majú podľa judikatúry Súdneho dvora zabrániť, aby sa znížila dostupnosť majetku, na ktorý sa vzťahuje pozbavenie. [15] Tu navrhované chápanie tak zodpovedá aj požadovanému reštriktívnemu výkladu tohto ustanovenia ako výnimky. [16]

49. Po tretie by bolo často prakticky nemožné určiť všetky účinky reorganizačného opatrenia alebo opatrenia na likvidáciu v plnom rozsahu podľa práva hostiteľského členského štátu. Smernica 2001/24 totiž neharmonizuje vnútroštátne ustanovenia týkajúce sa reorganizačných opatrení a opatrení na likvidáciu prijatých úverovými inštitúciami; [17] reorganizačné opatrenie prijaté v členskom štáte teda podľa okolností nemá žiadnu obdobu v práve iného členského štátu, a preto by nikdy nemohlo spĺňať podmienky tohto práva. Článok 3 ods. 2 smernice 2001/24 teda výslovne určuje, že zahraničné reorganizačné opatrenie sa má uznať, „aj keď predpisy hostiteľského členského štátu… neustanovujú takéto opatrenia, alebo ich realizáciu viažu na podmienky, ktoré nie sú splnené“.

50. Aj články 20 až 27 smernice 2001/24 sa v tomto zmysle obmedzujú na určité hmotnoprávne stavy, ktoré sa určujú podľa práva hostiteľského členského štátu, a článok 32 na procesné účinky na prebiehajúci právny spor.

14 Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 55).

15 Rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 55).

16 Rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 52).

17 Rozsudky z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 39), a z 19. júla 2016, Kotnik a i. (C-526/14, EU:C:2016:570, bod 104).

51. Z hľadiska týchto účinkov je však prelomenie zásady *lex concursus* v prípade už prebiehajúceho právneho sporu nevyhnutné. Iba právo hostiteľského členského štátu totiž môže určovať, či opatrenie vyžaduje napríklad zmenu žaloby, návrh na zastavenie konania alebo zmenu účastníka konania. Naproti tomu pred začatím súdneho konania možno právom domovského štátu upraviť aj procesné vplyvy reorganizačného opatrenia alebo opatrenia na likvidáciu. Právo domovského štátu tak môže napríklad určovať, že úverová inštitúcia začatím likvidácie stráca svoju procesnú spôsobilosť, a preto musí byť pred súdom zastúpená správcom.

52. Z článku 32 smernice 2001/24 preto vo vzťahu k prejednávanému konaniu vyplýva len to, že spätné prevedenie zodpovednosti na BES, ktoré bolo iniciované v súlade s portugalským právom, má vo vzťahu ku konaniu začatému v Španielsku procesnoprávne účinky stanovené španielskym právom.[18] Podľa názoru Tribunal Supremo (Najvyšší súd) je to konkrétne zánik pasívnej legitimácie Novo Banco bez možnosti zmeny žalovanej, čo opäť vedie k zamietnutiu žaloby podanej proti Novo Banco.[19]

53. Vnútroštátny Tribunal Supremo (Najvyšší súd) však tento následok považuje za neuspokojivý. Vzhľadom na dominantný význam zásady uplatnenia *lex concursus* pre univerzálnu účinnosť reorganizačných opatrení, ktorá je cieľom smernice 2001/24,[20] by však bolo neprípustné, aby to malo za následok, že opatreniu sa odoprú všetky účinky v prebiehajúcom konaní. Tým by sa podľa mňa, ako sa hovorí, vylialo s vaničkou aj dieťa. Riešenie tohto problému treba skôr hľadať v španielskom procesnom práve, ktoré sa má uplatniť v kontexte práva Únie.[21]

54. Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že hmotnoprávne účinky spätného prevedenia zodpovednosti na BES sa v konaní vo veci samej nemajú posudzovať podľa kritérií španielskeho práva. Iba procesné následky tohto opatrenia vo vzťahu k prebiehajúcemu konaniu sa určujú podľa práva tohto členského štátu. Vnútroštátny súd preto nemôže odmietnuť uznanie tohto hmotnoprávneho stavu argumentom, že je v rozpore so španielskym právom.

C. Výnimka zo zásady vzájomného uznávania?

55. Podľa článku 3 ods. 2 smernice 2001/24 reorganizačné opatrenia prijaté v súlade s právnymi predpismi domovského štátu sú plne účinné v celej Únii bez akýchkoľvek ďalších formálnych požiadaviek. Zásada vzájomného uznávania, ktorá je v tomto ustanovení vyjadrená, sa zakladá na princípe vzájomnej dôvery.[22] V tomto zmysle orgány a súdy hostiteľského členského štátu nepreskúmavajú zákonnosť opatrenia prijatého podľa predpisov domovského členského štátu.[23]

18 Pozri aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci LBI (C-85/12, EU:C:2013:352, bod 86 a nasl.).

19 V nemeckom práve by napríklad konanie voči Novo Banco mohlo pokračovať aj napriek tejto zmene; právna sila rozsudku by sa však vzťahovala na BES; pozri ustanovenia § 265 ods. 2, § 325 Zivilprozessordnung (Občiansky súdny poriadok, ďalej len „ZPO“). Pozri v tejto súvislosti bod 96 a nasl. nižšie.

20 Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 55).

21 K tomu pozri bod 94 a nasl. nižšie.

22 Pozri v tejto súvislosti rozsudky z 22. decembra 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, bod 70), a z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 77).

23 Len pre úplnosť pripomínam, že podľa portugalského práva niet pochybností o zákonnosti. Portugalská vláda najmä v konaní pred Súdnym dvorom ešte raz výslovne potvrdila, že článok 145 H ods. 5 RGICSF podľa portugalského práva predstavuje vhodný právny základ pre rozhodnutie z decembra 2015 a Národná banka Portugalska rešpektovala všetky ostatné procesné a hmotnoprávne predpisy portugalského práva.

56. Vzájomná dôvera sa zakladá na predpoklade, že vo všetkých členských štátoch sú porovnateľné záruky, najmä pokiaľ ide o nosné základné hodnoty právneho štátu a demokracie, ako aj základné práva Únie.[24] Až tento predpoklad odôvodňuje, aby sa už neskúmala zlučiteľnosť opatrenia uplatniteľného prostredníctvom vzájomného uznávania s pravidlami hostiteľského členského štátu vyššej právnej sily.[25]

57. Uznanie rozhodnutia z decembra 2015 v prejednávanej veci nezávisí ani od rešpektovania ďalších pravidiel práva Únie.

58. Spätné prevedenie zodpovednosti na BES sa totiž po prvé nemá posudzovať podľa kritérií BRRD (k tomu pozri bod 1.) Po druhé prijatie tohto reorganizačného opatrenia z tohto dôvodu nie je ani vykonávaním práva Únie, takže všeobecné práve zásady a základné páva Únie nie sú uplatniteľné (k tomu pozri bod 2). Po tretie nejde ani o jeden z prípadov rozvinutých v judikatúre Súdneho dvora, keď vnútroštátne opatrenie, ktoré podlieha zásade vzájomného uznávania, treba výnimočne preskúmať z hľadiska dodržania základných princípov práva Únie (k tomu pozri bod 3).

1. Časová pôsobnosť BRRD

59. Pravidlá BRRD z hľadiska času nie sú uplatniteľné na spätné prevedenie zodpovednosti na BES rozhodnutím Národnej banky Portugalska z decembra 2015.

60. Pripomínam, že BRRD nadobudla účinnosť 2. júla 2014.[26] V auguste 2014 Národná banka Portugalska na účely riešenia krízy BES zriadila Novo Banco a previedla na ňu okrem iného záväzky, ktorých sa dovoláva žalobkyňa v konaní vo veci samej. Lehota na prebratie BRRD uplynula 31. decembra 2014.[27] Národná banka Portugalska v decembri 2015 prijala rozhodnutie, ktorým sa sporná zodpovednosť previedla späť na BES so spätnou účinnosťou k 3. augustu 2014.

61. Spätné prevedenie záväzkov na BES v decembri 2015 sa však pritom má považovať iba za nesamostatnú časť reorganizačného opatrenia „zriadenie preklenovacej inštitúcie Novo Banco“, o ktorom sa rozhodlo ešte v auguste 2014, a teda pred uplynutím lehoty na prebratie BRRD. V prospech tohto komplexného posúdenia svedčí skutočnosť, že by bolo umelé, ak by sa jednotlivé reorganizačné opatrenia len z dôvodu ich časových rozstupov posudzovali oddelene, hoci v skutočnosti obsahovo súvisia a sledujú ten istý cieľ, ktorým je zriadenie Novo Banco a priradenie rentabilných, resp. bezcenných aktív.

62. Túto úvahu znázorňuje ustanovenie článku 40 ods. 7 BRRD. Toto ustanovenie podmieňuje prípustnosť spätného prevedenia záväzkov na „Bad Bank“ – opatrenie, ktoré bolo v prejednávanej veci prijaté po uplynutí povinnosti prebratia –, tým, že táto možnosť bola uvedená už v rozhodnutí o zriadení preklenovacej banky, prijatom ešte pred uplynutím lehoty na prebratie. Zriadenie preklenovacej inštitúcie je teda na jednej strane neoddeliteľne spojené s prevedením a spätným prevedením záväzkov. Na druhej strane, ak by sa spätné prevedenie malo skúmať podľa kritérií článku 40 ods. 7 BRRD, v konečnom dôsledku by to navyše znamenalo, že z BRRD vyplývajú

24 Pozri stanovisko 2/13 (pristúpenie Európskej únie k EDĽP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191), ako aj rozsudky z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 78), a z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 35).

25 Rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 37).

26 Pozri článok 131 BRRD: dvadsiatym dňom nasledujúcim po uverejnení v Úradnom vestníku 12. júna 2014 bol 2. júl 2014.

27 Pozri článok 130 BRRD.

konkrétne požiadavky na rozhodnutie z augusta 2014 napriek tomu, že v tom čase lehota na prebratie bezpochyby ešte neuplynula.[28] Jednotlivé opatrenia teda nemožno posudzovať oddelene. Táto úvaha platí nezávisle od skutočnosti, že pravidlá článku 40 ods. 7 BRRD boli v prejednávanej veci skutočne dodržané.

63. Ak by sa mali opatrenia posúdiť jednotlivo, v súvislosti s riešením krízy BES by sa musela rozdeliť dokonca aj právomoc orgánov vo vzťahu k neskôr prijatým opatreniam. Nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 806/2014[29] totiž právomoci v oblasti opatrení na riešenie krízových situácií týkajúcich sa bánk podobnej veľkosti a relevantnosti, ako je BES, prešli na Výbor pre riešenie krízových situácií (*Single Resolution Board*, ďalej len „SRB“).[30]

64. Z judikatúry Súdneho dvora v tejto súvislosti vyplýva, že uplatnenie skoršieho právneho stavu na situácie, ktoré vznikli počas tohto právneho stavu a trvali aj po nadobudnutí účinnosti nového právneho stavu, môže byť odôvodnené, pokiaľ nové pravidlá tvoria jednotný celok a takpovediac viedli k zmene systému.[31] O takúto situáciu ide v prípade BRRD.

65. Je preto správne, že zákonnosť opatrení Národnej banky Portugalska týkajúcich riešenia krízovej situácie BES sa má posudzovať ako jednotný balík opatrení podľa právneho stavu platného v auguste 2014, teda v čase, keď lehota na prebratie BRRD ešte neuplynula.

66. Prejednávané reorganizačné opatrenia nie sú ani dôvodom na prípadný predchádzajúci účinok BRRD. Je pravda, že členské štáty sa musia počas lehoty na prebratie smernice zdržať prijímania opatrení, ktoré by mohli vážne ohroziť uskutočnenie cieľa stanoveného danou smernicou.[32] Nie je však zjavné, že by spätné prevedenie zodpovednosti na BES porušovalo ciele BRRD, najmä jej článok 40.

67. Práve naopak, preklenovacia inštitúcia má pokračovať iba v zdravých obchodných operáciách banky, ktorá sa ocitla v kríze. Takáto inštitúcia však nemá prevziať zodpovednosť za vysoko rizikové, a za určitých okolností škodlivé správanie tejto banky. Cieľom tohto nástroja je skôr – v súlade s cieľmi riešenia krízy bánk[33] – predovšetkým chrániť majiteľov vkladov a podchytiť prípadné systémové dôsledky. Ako som už uviedla, podielové vklady žalobkyne však nie sú chráneným vkladom.[34]

68. Novo Banco bola zriadená a kapitalizovaná vo výške 4,9 miliárd eur zo štátnych prostriedkov.[35] Ak by teraz Novo Banco zodpovedala za obchodné praktiky BES, ktoré španielske súdy vyhodnotili ako nezákonné a ktoré spočívali v tom, že krátko pred svojou insolventnosťou predávala neskúseným vkladateľom akcie islandskej Kaupthing Bank, zmietajúcej s v problémoch, v konečnom dôsledku by za pochybenia bánk opäť „ručili“ daňoví poplatníci. Cieľom všetkých reforiem v oblasti regulácie bánk, ktoré boli realizované od finančnej krízy v roku 2008, je však zatrhnúť takzvaný *moral hazard* vo finančnom sektore a udržať náklady verejnosti na záchranu bánk na čo najnižšej úrovni.[36]

28 Podľa ustálenej judikatúry z článku 4 ods. 3 ZEÚ a článku 288 ods. 3 ZFEÚ v spojení so samotnou dotknutou smernicou síce vyplýva, že členské štáty sa musia počas lehoty na prebratie smernice zdržať prijímania opatrení, ktoré by mohli vážne ohroziť uskutočnenie cieľa stanoveného danou smernicou. Z toho však možno odvodiť iba povinnosti zdržať sa konania, ale nie pozitívne povinnosti; pozri najmä rozsudok zo 4. júla 2006, Adeneler a i. (C-212/04, EU:C:2006:443, bod 121 a nasl).

29 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 z 15. júla 2014, ktorým sa stanovujú jednotné pravidlá a jednotný postup riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností v rámci jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a jednotného fondu na riešenie krízových situácií (Ú. v. EÚ L 255, 2014, s. 1; ďalej len „nariadenie SRM“).

30 Článok 5 ods. 1 v spojení s článkom 7 ods. 2 písm. a) bodom i) nariadenia SRM.

31 Pozri v tejto súvislosti rozsudky z 12. novembra 1981, Meridionale Industria Salumi a i. (212/80 až 217/80, EU:C:1981:270, bod 11), a z 26. marca 2015, Komisia/Moravia Gas Storage (C-596/13 P, EU:C:2015:203, bod 36).

32 Rozsudky z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628, bod 45); z 11. septembra 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias a i. (C-43/10, EU:C:2012:560, bod 57), a z 13. novembra 2019, Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė (C-2/18, EU:C:2019:962, bod 55).

33 Sanačné ciele sú teraz upravené v článku 14 ods. 2 nariadenia SRM.

34 V tejto súvislosti pozri bod 36 vyššie.

35 Pozri tlačovú správu Komisie IP/14/901 zo 4. augusta 2014 týkajúcu sa povolenia na poskytnutie pomoci na likvidáciu pre Banco Espírito Santo.

36 Pozri napríklad *fact sheet* Komisie z 15. apríla 2014 k BRRD, MEMO/14/297. Pozri tiež článok 14 ods. 2 druhú vetu nariadenia SRM.

69. Je pravda, že na prvý pohľad sa zdá neuspokojivé, že žalobkyňa, ktorá podľa španielskych súdov nemohla mať prehľad o dôsledkoch svojich vkladov, tak v konečnom dôsledku stratí svoje peniaze. Dôvodom je však okolnosť, že v prípade žalobkyne sa naplnili dokonca dve všeobecné riziká: po prvé Kaupthing Bank skrachovala a bola likvidovaná. Ak by žalobkyňa bola mala solídne akcie na svojich vkladoch v BES, s najväčšou pravdepodobnosťou by vôbec nebola podala žalobu vo veci nesprávneho investičného poradenstva. Po druhé skrachovala aj BES, čím žalobkyňa aj napriek existujúcemu nároku z dôvodu nesprávneho investičného poradenstva stráca akékoľvek vyhliadky na vrátenie peňazí od tejto inštitúcie. Z toho však nevyplýva, že tieto dve riziká treba presunúť na štát, resp. verejnosť. Skôr prichádza do úvahy osobná zodpovednosť investičného poradcu alebo trestnoprávne dôsledky.

70. Sporné spätné prevedenie zodpovednosti na BES je z týchto dôvodov v súlade s cieľmi BRRD. BRRD preto nie je uplatniteľná na toto opatrenie ani z dôvodu prípadného predchádzajúceho účinku.

2. Uplatniteľnosť všeobecných právnych zásad a základných práv práva Únie?

71. Ak by sme spätné prevedenie zodpovednosti na BES chceli skúmať podľa kritérií zásad práva Únie, konkrétne podľa zásad právnej istoty a zásady účinnej právnej ochrany, muselo by ísť o „vykonávanie práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. V tom prípade by bola uplatniteľná nielen Charta, konkrétne jej článok 47, ale aj všeobecné zásady práva Únie.[37] Medzi tie patrí najmä zásada právnej istoty.[38]

72. Spätné prevedenie zodpovednosti na BES rozhodnutím z decembra 2015 však – na rozdiel od uznania tohto rozhodnutia – nepredstavuje vykonávanie práva Únie.

73. Smernica 2001/24 totiž práve neharmonizuje vnútroštátne predpisy týkajúce sa reorganizácie a likvidácie úverových inštitúcií.[39] Je pravda, že smernica 2001/24 obsahuje povinnosť členských štátov uznávať takéto opatrenia iných členských štátov. Uznanie hostiteľským členským štátom – v prejednávanej veci Španielskom – je však opatrením, ktoré treba odlišovať od prijatia samotného reorganizačného opatrenia domovským členským štátom, v prejednávanej veci Portugalskom. V súvislosti s prijímaním a vykonávaním reorganizačných opatrení a opatrení na likvidáciu orgánmi a súdmi domovského štátu úverovej inštitúcie smernica 2001/24 nestanovuje členským štátom žiadnu osobitnú povinnosť, tieto opatrenia sa navyše riadia výlučne právom domovského štátu.[40] Smernica 2001/24 najmä nestanovuje, že členské štáty majú prijať alebo vykonať určité reorganizačné opatrenia a opatrenia na likvidáciu.[41] Práve z tohto dôvodu je potrebné vzájomné uznávanie.

74. Prijatím BRRD boli v Únii prirodzene zjednotené opatrenia týkajúce sa reorganizácie a riešenia krízy úverových inštitúcií.[42] BRRD dáva orgánom dohľadu v členských štátoch jednotný súbor nástrojov opatrení na riešenie krízových situácií, ku ktorým patria aj zriadenie preklenovacej inštitúcie a s tým spojené operácie.[43] Ako som však už konštatovala, pravidlá BRRD z časového hľadiska nie sú

37 Pozri vysvetlivky k článku 51 Charty (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 32), ako aj rozsudok z 10. júla 2014, Julián Hernández a i. (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 33), a uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia neviny) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, bod 39).

38 Rozsudok z 1. júla 2014, Ålands Vindkraft (C-573/12, EU:C:2014:2037, bod 125).

39 Rozsudky z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 39), a z 19. júla 2016, Kotnik a i. (C-526/14, EU:C:2016:570, bod 104).

40 V súvislosti s kritériom, podľa ktorého právo Únie musí členským štátom stanovovať určité povinnosti, aby bola uplatniteľná Charta, pozri rozsudky zo 6. marca 2014, Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126, bod 26), a z 10. júla 2014, Julián Hernández a i. (C-198/13, EU:C:2014:2055, bod 35), ako aj uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia neviny) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, bod 41).

41 Pozri v tomto zmysle uznesenie z 24. septembra 2019, Specializirana prokuratura (Prezumpcia neviny) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, body 41 a 42).

42 Pozri odôvodnenie 10 BRRD, ako aj rozsudok z 19. júla 2016, Kotnik a i. (C-526/14, EU:C:2016:570, bod 113).

43 Pozri článok 40 BRRD.

uplatniteľné na spätné prevedenie zodpovednosti na BES, ktoré je predmetom sporu v konaní vo veci samej.[44] Národná banka Portugalska dokonca zriadila preklenovaciu banku podľa portugalského práva v čase, keď bola uplatniteľná len smernica 2001/24, ktorá nestanovovala harmonizáciu reorganizačných opatrení.

75. Aj naďalej preto platí, že rozhodnutie z decembra 2015 nie je vykonávaním práva Únie.

76. Ak by sa každé vnútroštátne rozhodnutie, ktoré podľa pravidiel práva Únie podlieha vzájomnému uznávaniu, teda každý trestný[45] a občianskoprávny rozsudok,[46] každé rozhodnutie o vyživovacej povinnosti,[47] každá lekárska aprobácia[48] atď., považovali za vykonávanie práva Únie, išlo by nielen o extrémne rozšírenie rozsahu pôsobnosti Charty. Predovšetkým systém vzájomného uznávania by viedol *ad absurdum*. Namiesto toho, aby sa opatrenie uznalo vo viere v jeho zlučiteľnosť s princípmi vyššej právnej sily, by totiž bolo možné preskúmať ho v každom jednom prípade podľa kritérií základných práv a všeobecných právnych zásad Únie. Takáto možnosť však existuje len v absolútne výnimočných prípadoch, pričom v prejednávanej veci na to nie sú splnené predpoklady.

3. Výnimočne kontrola rešpektovania základných hodnôt práva Únie?

77. Výnimky zo zásady vzájomného uznávania možno podľa judikatúry Súdneho dvora uplatniť skutočne len za „výnimočných okolností“.[49] Súdny dvor v súvislosti s vykonaním európskeho zatykača uznal, že reálne riziko porušenia práva zásadného významu podmienené systémovým nedostatkom môže byť takouto výnimočnou okolnosťou. Konkrétne sa odvolával na zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestov,[50] upravený v článku 4 Charty, a požiadavku nezávislosti sudcov.[51] Rada na pojednávaní uviedla subsidiárne poznámky k judikatúre Súdneho dvora týkajúcej sa právneho štátu.[52]

78. V prejednávanej veci však nemožno hovoriť o vážnych a systematických nedostatkoch v oblasti pravidiel právneho štátu v Portugalsku. Pre prípad, že by Súdny dvor predsa len považoval preskúmanie reorganizačného opatrenia podľa kritérií práva Únie za vhodné, chcem sa subsidiárne venovať dôvodom, z ktorých vyplýva, že spätné prevedenie zodpovednosti na BES neporušuje ani zásadu právnej istoty, ani právo na účinnú právnu ochranu.

44 Pozri bod 59 a nasl. vyššie.

45 Pozri rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 327, 2008, s. 27).

46 Pozri nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

47 Pozri nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) (ďalej len „nariadenie o vyživovacej povinnosti“).

48 Pozri smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/EG zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií (Ú. v. EÚ L 255, 2005, s. 22).

49 Pozri stanovisko 2/13 (pristúpenie Európskej únie k EDĽP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191), ako aj rozsudky z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 82), a z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 43).

50 Rozsudok z 5. apríla 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 85).

51 Rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 48).

52 Zástupca Rady sa odvolával najmä na rozsudky z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), a 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) (C-619/18, EU:C:2019:531).

a) Subsidiárne: o zásade právnej istoty, najmä o ochrane legitímnej dôvery

79. Zásada právnej istoty podľa ustálenej judikatúry vyžaduje, aby právne pravidlá boli také jasné a presné, aby dotknutým osobám umožnili jednoznačne poznať práva a povinnosti, ktoré im z týchto pravidiel vyplývajú, a podľa toho konať.[53] Zároveň je v zásade chránená dôvera dotknutých osôb v stálosť týchto pravidiel.[54]

80. Ochrana legitímnej dôvery v zachovanie situácie je však vylúčená, ak opatrný a obozretný hospodársky subjekt môže predvídať zmenu právneho stavu. Podľa judikatúry hospodársky subjekt najmä nemôže vkladať legitímnu dôveru do zachovania existujúceho stavu, ak ho vnútroštátne orgány môžu zmeniť v rámci svojej voľnej úvahy.[55]

81. V konaní vo veci samej by tak bolo podstatné, či opatrná a obozretná vkladateľka mohla rozpoznať, že orgán dohľadu na základe článku 145 H ods. 5 RGICSF môže aj so spätným účinkom previesť záväzky opäť na Bad Bank. V prospech rozpoznateľnosti pritom svedčí skutočnosť, že na túto možnosť ešte raz výslovne poukázalo rozhodnutie z augusta 2014, čo zdôraznila aj portugalská vláda v konaní pred Súdnym dvorom. V tejto súvislosti zasa malo byť zabezpečené, aby sa opatrná a obozretná vkladateľka mohla dozvedieť o tomto rozhodnutí, čo v každom prípade predpokladá uverejnenie v španielskom jazyku a vo forme, ktorá je v Španielsku obvyklá. Na pojednávaní sa v tejto súvislosti poukázalo na to, že španielske médiá podrobne informovali o rozhodnutí Národnej banky Portugalska.

82. Samotná okolnosť, že Novo Banco sa (prinajmenšom čiastočne) stala právnou nástupkyňou BES[56] a pokračuje aj v správe podielových vkladov žalobkyne, by podľa mňa v žiadnom prípade nemohla zakladať dôveru v to, že Novo Banco prevezme aj zodpovednosť za nesprávne investičné poradenstvo zo strany BES, ktorá existovala už pred prevzatím tohto obchodného vzťahu. Prevzatie zmluvy nie je nevyhnutne spojené s prevzatím už existujúcej zodpovednosti.

83. Okrem toho prevedenie zodpovednosti za vysoko rizikové a za určitých okolností škodlivé správanie banky, ktorá sa ocitla v kríze, na preklenovaciu inštitúciu, nie je v súlade so zmyslom a účelom zriadenia tejto inštitúcie.[57] Tieto úvahy môžu mať význam aj pri posúdení dodržania zásady právnej istoty a zásady ochrany legitímnej dôvery v konaní vo veci samej.

84. V tejto súvislosti totiž treba pripomenúť, že ochrana legitímnej dôvery je podľa judikatúry Súdneho dvora v prípade protiprávnych aktov obmedzená zásadou zákonnosti.[58] Je pravda, že v prejednávanej veci sa nemá posudzovať zákonnosť rozhodnutia Národnej banky Portugalska z decembra 2015, keďže to nie je úlohou Súdneho dvora. V každom prípade dôvera v zachovanie takéhoto rozhodnutia o prevode môže byť podľa mňa chránená len v obmedzenej miere, ak je to zjavne v rozpore s cieľmi opatrenia na riešenie krízovej situácie.

85. V tomto zmysle aj portugalská vláda v rámci svojej odpovede na písomné otázky Súdneho dvora zastávala názor, že orgán dohľadu musí mať možnosť opraviť chybné rozhodnutia. O to viac to platí vo vzťahu k časovej tiesni, za ktorej musí byť rozhodnutie o riešení krízovej situácie prijaté,[59] a značnými finančnými nákladmi voči verejnosti, ktoré sú spojené so založením preklenovacej banky.

53 Rozsudok z 1. júla 2014, Ålands Vindkraft (C-573/12, EU:C:2014:2037, bod 127).

54 Rozsudok z 11. júna 2015, Berlington Hungary a i. (C-98/14, EU:C:2015:386; bod 77).

55 Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. septembra 2006, Španielsko/Rada (C-310/04, EU:C:2006:521, bod 81); z 10. septembra 2009, Plantanol (C-201/08, EU:C:2009:539, bod 53), a z 11. júla 2019, Agrenergy a Fusignano Due (C-180/18, C-286/18 a C-287/18, EU:C:2019:605, bod 31).

56 Pozri v súvislosti s novým právnym stavom článok 40 ods. 9 BRRD.

57 Pozri v tejto súvislosti bod 67 a nasl. vyššie.

58 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. marca 1961, Snupat/Hohe Behörde (42/59 a 49/59, EU:C:1961:5, s. 172); z 3. marca 1982, Alphasteel/Komisia (14/81, EU:C:1982:76, bod 10); zo 17. apríla 1997, de Compte/Parlament (C-90/95 P, EU:C:1997:198, bod 35 a nasl.), a z 13. januára 2004, Kühne & Heitz (C-453/00, EU:C:2004:17, bod 27).

59 Podľa súčasného právneho stavu je naliehavosť podmienkou sanácie; pozri článok 18 ods. 1 písm. b) nariadenia SRM.

86. Vzhľadom na všetky tieto okolnosti žalobkyňa nemohla vkladať dôveru do prevodu zodpovednosti za nesprávne investičné poradenstvo zo strany BES na Novo Banco, ku ktorému došlo na základe rozhodnutia z augusta 2014. Zjavne nejde o porušenie zásady právnej istoty.

b) Subsidiárne: O práve na účinnú právnu ochranu

87. Podľa ustálenej judikatúry zásada účinnej právnej ochrany predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá vyplýva z ústavných tradícií spoločných pre všetky členské štáty, je zakotvená v článku 47 Charty a aj v článkoch 6 a 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „EDĽP“).[60] Podľa článku 47 ods. 1 Charty každý má právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom. Z článku 47 ods. 2 Charty navyše vyplýva, že prístup k spravodlivosti musí byť zabezpečený efektívne. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) v tejto súvislosti nepovažuje čisto formálnu alebo teoretickú, no prakticky vylúčenú možnosť uplatniť prostriedok nápravy, za dostatočnú na účely zabezpečenia efektívneho prístupu k spravodlivosti.[61]

88. Podľa informácií portugalskej vlády žalobkyňa mala právo napadnúť rozhodnutie z decembra 2015 v rámci troch mesiacov od zverejnenia rozhodnutia na webovej stránke Národnej banky Portugalska 13. januára 2016. V tejto súvislosti treba s prihliadnutím na všetky okolnosti konkrétneho prípadu posúdiť, či túto možnosť podania žaloby možno považovať za účinnú v zmysle článku 47 ods. 1 Charty.

89. V tejto súvislosti by sa malo zohľadniť, že článok 47 Charty v zásade nebráni určeniu prekluzívnych lehôt na podanie opravného prostriedku.[62] Primeranou prekluzívnou lehotou nie je zmarená alebo nadmerne sťažená účinná súdna ochrana, pokiaľ táto lehota začína plynúť až odo dňa, keď sa dotknutá osoba o tom dozvedela alebo prinajmenšom mala dozvedieť.[63]

90. Podľa vysvetlení poskytnutých portugalskou vládou bolo rozhodnutie Národnej banky Portugalska popri jeho zverejnení 13. januára 2016 navyše 26. januára 2016 pripojené španielskou Novo Banco k spisom právneho sporu vedeného v Španielsku so žalobkyňou. V rámci tohto právneho sporu bola žalobkyňa celý čas zastúpená advokátom. Podľa informácií portugalskej vlády najmenej šiesti španielski vkladatelia mimochodom podali v Portugalsku žalobu proti rozhodnutiu z decembra 2015.

91. Na rozdiel od názoru španielskej vlády však mimochodom nemožno považovať za všeobecne neúnosné, že rozhodnutie Národnej banky Portugalska musí byť napadnuté v Portugalsku. Ak je v systéme vzájomného uznávania prípustné, aby aj zahraničné rozhodnutia vyvolávali účinky v iných členských štátoch, s tým je nutne spojené, že námietky proti dotknutému rozhodnutiu patria do právomoci súdu iného členského štátu, než je štát miesta bydliska žalobcu.[64]

92. Za týchto okolností treba vychádzať z toho, že aj žalobkyňa mala možnosť účinnej právnej ochrany proti rozhodnutiu Národnej banky Portugalska z decembra 2015.

60 Pozri rozsudok z 8. septembra 2010, Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, bod 58).

61 Podľa tejto judikatúry prostriedok nápravy nesmie byť „teoretický alebo iluzórny“; pozri napríklad rozsudky ESĽP z 19. marca 1997, Hornsby/Grécko (CE:ECHR:1997:0319JUD001835791, §§ 40 a 41), a z 26. februára 2002, Del Sol/Francúzsko, (CE:ECHR:2002:0226JUD004680099, § 21).

62 Uznesenie zo 17. mája 2002, Nemecko/Parlament a Rada (C-406/01, EU:C:2002:304, bod 20).

63 Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 7. novembra 2019, Flausch a i. (C-280/18, EU:C:2019:928, bod 55), a z 27. februára 2020, TK a i. (Odmena úradníkov a sudcov) (C-773/18 až C-775/18, EU:C:2020:125, bod 73).

64 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, bod 69).

4. Predbežný záver

93. V tomto zmysle nejde o výnimku zo zásady vzájomného uznávania podľa článku 3 ods. 2 smernice 2001/24. Prípadné námietky proti rozhodnutiu Národnej banky Portugalska by žalobkyňa musela uplatniť pred portugalskými súdmi.

D. O účinkoch uznania reorganizačného opatrenia v konaní vo veci samej vzhľadom na zásady právnej istoty a účinnej právnej ochrany

94. Vzhľadom na práve opísaný záver si Tribunal Supremo (Najvyšší súd) kladie otázku, či povinnosť bezpodmienečného uznania hmotnoprávneho stavu, vyplývajúca z článku 3 ods. 2 smernice 2001/24, ako je daná v rozhodnutiach Národnej banky Portugalska z decembra 2015, porušuje zásady právnej istoty a účinnej právnej ochrany.

95. Takto spôsobená zmena hmotnoprávneho stavu v prebiehajúcom konaní má totiž podľa Tribunal Supremo (Najvyšší súd) v španielskom práve taký procesnoprávny následok, že žalobu treba zamietnuť a žalobkyni uložiť povinnosť nahradiť trovy konania. Tribunal Supremo (Najvyšší súd) považuje v tejto súvislosti za obzvlášť problematické, že by musel zrušiť rozsudky nižšieho stupňa, hoci pri prijatí týchto rozsudkov – v každom prípade vychádzajúc zo vtedajšieho právneho stavu – nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Z tohto dôvodu nepriamo spochybňuje platnosť článku 3 ods. 2 smernice za okolností, o aké ide v konaní vo veci samej.

96. Tribunal Supremo (Najvyšší súd) však prehliadol, že zrušenie rozsudkov nižšieho stupňa a zamietnutie žaloby v konaní o opravnom prostriedku vôbec nevyplýva priamo z článku 3 ods. 2 smernice 2001/24. Skôr ide o špecifické procesnoprávne účinky, ktoré sú podľa španielskeho práva, v tejto súvislosti jediného relevantného práva podľa článku 32 smernice 2001/24,[65] spojené so (spätnou) zmenou hmotnoprávneho stavu v prebiehajúcom konaní.

97. Španielska vláda v tejto súvislosti na pojednávaní potvrdila, že španielske právo v tomto štádiu konania neumožňuje ani zmenu žalovaného, ani pokračovanie v konaní voči pôvodnému žalovanému a rozšírenie právnej sily na „nového“ dlžníka záväzku[66] a neobsahuje ani inštitút, akým je *retrait litigieux*.[67] Tribunal Supremo (Najvyšší súd) preto nemá inú možnosť, ako zrušiť prvostupňový rozsudok, pri ktorého vydaní (vtedy) nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu, a definitívne zamietnuť žalobu za uloženia povinnosti žalobkyni nahradiť trovy konania v plnom rozsahu. V iných právnych poriadkoch by však takýto záver nebol nutný.

98. Bližší pohľad odhalí, že problémom nie je uznanie hmotnoprávneho stavu, a teda článok 3 ods. 2 smernice 2001/24, ale chýbajúce procesné možnosti reagovať v španielskom práve. Vzniká preto otázka, ktorú nepriamo položila aj Rada v písomnej časti konania pred Súdnym dvorom, či je zlučiteľná so zásadami právnej istoty a účinnej právnej ochrany vnútroštátna právna úprava, ktorá s uznaním zahraničného reorganizačného opatrenia v prebiehajúcom súdnom konaní, stanoveným v smernici 2001/24, spája taký procesný následok, že predtým dôvodná žaloba sa zamietne za uloženia povinnosti žalobcovi nahradiť trovy konania v plnom rozsahu.

99. Na túto otázku treba odpovedať z hľadiska vyjadrenia týchto zásad v práve Únie, keďže uznanie zahraničného reorganizačného opatrenia – na rozdiel od jeho prijatia[68] – vykonáva povinnosť členských štátov vyplývajúcu z článku 3 ods. 2 smernice 2001/24, a teda predstavuje „vykonávanie práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.

65 Pozri bod 41 a nasl. vyššie.

66 Pozri v nemeckom práve ustanovenia § 265 ods. 2 a § 325 ZPO.

67 Pozri vo francúzskom práve ustanovenie článku 1699 a nasl. C. civ.

68 Pozri v tejto súvislosti bod 73 vyššie.

1. O zásade právnej istoty

100. Čo sa týka zlučiteľnosti so zásadou právnej istoty, zo španielskeho procesného práva podľa mňa nevyplývajú žiadne špecifické problémy. Pred právoplatným ukončením konania najmä nemožno vkladať legitímnu dôveru do zachovania rozhodnutia nižšieho stupňa.

101. Keďže možnosť spätného prevedenia zodpovednosti na BES samu osebe treba považovať za zlučiteľnú so zásadou právnej istoty,[69] nič iné nemôže platiť ani pre procesné následky tohto spätného prevedenia. Od opatrného a obozretného žalobcu totiž možno očakávať, že pozná relevantné procesné právo. Inými slovami, žalobkyňa musela počítať s tým, že možná zmena hmotnoprávneho stavu by viedla k zamietnutiu jej žaloby za uloženia povinnosti nahradiť trovy konania v plnom rozsahu.

2. O práve na účinnú právnu ochranu

102. Vznikajú však vážne pochybnosti o tom, či je tento záver zlučiteľný s právom na účinný prostriedok nápravy a právom na efektívny prístup k spravodlivosti, vyplývajúcimi z článku 47 Charty.

103. Je pravda, že účinnosť prostriedku nápravy v zmysle článku 13 EDĽP a článku 47 ods. 1 Charty sa nerovná jeho výsledku.[70] Článok 47 Charty teda nezaručuje, že žalobe sa vyhovie a rozhodnutie Národnej banky Portugalska z decembra 2015 sa neuzná.

104. Problematická je však povinnosť žalobkyne nahradiť trovy konania, ktorá je spojená so zamietnutím žaloby. Judikatúra Súdneho dvora v tejto súvislosti uznáva, že aj neprimerane vysoké procesné náklady môžu porušovať právo na účinný prostriedok nápravy a na efektívny prístup k spravodlivosti.[71] Za neprimerané však treba trovy konania považovať nielen vtedy, ak sú v nepomere k hospodárskemu záujmu žalobcu na rozsudku vyhovujúcom žalobe, ale aj vtedy, ak nie sú vecne odôvodnené.

105. Právna úprava, podľa ktorej žalobca, ktorý nemá vo veci úspech, je povinný nahradiť trovy konania, je preto síce obvyklá a v zásade nemožno proti nej namietať.[72] Vecné odôvodnenie tejto povinnosti znášať trovy konania totiž spočíva v tom, že prípustnosť a dôvodnosť žaloby patrí do rozsahu zodpovednosti žalobcu.

106. Môžu však nastať prípady, keď táto úvaha neplatí. Takúto situáciu ilustruje napríklad konanie vo veci samej. Žaloba tam nie je (viac) dôvodná, lebo hmotnoprávny stav sa dodatočne so spätným účinkom zmenil, čo však je úplne mimo sféry, ktorú mohla žalobkyňa ovplyvniť, resp. nachádza sa mimo oblasti jej zodpovednosti.

107. Je pravda, že žalobkyňa musela v prejednávanej veci počítať s tým, že právny stav sa za určitých okolností môže zmeniť v jej neprospech a jej žalobnému návrhu sa tak v konečnom dôsledku nevyhovie.[73] To však nemôže viesť k tomu, že podanie žaloby ako také ju znevýhodní, a preto v zásade odradí od toho, aby vôbec podala žalobu. Bolo by tým totiž vo svojej podstate dotknuté právo na účinnú právnu ochranu.

69 Pozri v tejto súvislosti bod 79 a nasl. vyššie.

70 ESĽP, rozsudok z 29. novembra 1991, Pine Valley/Írsko (CE:ECHR:1991:1129JUD001274287, § 66).

71 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. apríla 2013, Edwards a Pallikaropoulos (C-260/11, EU:C:2013:221, bod 33).

72 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. apríla 2013, Edwards a Pallikaropoulos (C-260/11, EU:C:2013:221, bod 25), a z 13. februára 2014, Komisia/Spojené kráľovstvo (C-530/11, EU:C:2014:67, bod 44).

73 Pozri bod 79 a nasl. vyššie.

108. V takýchto prípadoch preto podľa mňa vnútroštátne právo musí stanoviť procesnú možnosť reagovať. Do úvahy prichádza napríklad rozhodnutie o zastavení konania, zmena žaloby alebo akýkoľvek iný nástroj, ktorým možno zabrániť tomu, aby mala žalobkyňa neúspech len z dôvodu dodatočnej a retroaktívnej zmeny hmotnoprávneho stavu. Alebo musí mať súd právomoc rozhodnúť, že napriek zamietnutiu žaloby neuloží žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.

109. Riziko nutného neúspechu spojeného s povinnosťou nahradiť trovy konania v plnom rozsahu však môže žalobcu odradiť od toho, aby uplatňoval svoje práva pred súdom, a preto je nezlučiteľné s článkom 47 Charty.

VI. Návrh

110. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby na otázku, ktorú položil Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko), odpovedal takto:

Uznanie reorganizačného opatrenia prijatého v členskom štáte, stanovené v článku 3 ods. 2 smernice 2001/24/ES, ktorým sa so spätným účinkom zmení hmotnoprávny stav, ktorý je predmetom právneho sporu v inom členskom štáte, nemôže v tomto právnom spore viesť k tomu, že účastník konania, ktorý je spomínanou zmenou znevýhodnený, bude vo veci nutne neúspešný s povinnosťou nahradiť trovy konania v plnom rozsahu. Takýto záver by znamenal, že podanie žaloby ako také predstavuje riziko a môže žalobcu odradiť od toho, aby uplatňoval svoje práva pred súdom, a preto je nezlučiteľné s článkom 47 Charty.